

บทที่ 3

สายพันธุ์แพะ

สายพันธุ์แพะเนื้อและลักษณะประจำพันธุ์

การเลี้ยงแพะเนื้อเป็นการเลี้ยงแพะที่ค่อนข้างแพร่หลายในกลุ่มเกษตรกร เพราะเป็นระบบการเลี้ยงที่ง่ายต่อการจัดการเลี้ยงดูเอาใจใส่ และให้ผลตอบแทนเป็นเนื้อเพื่อจำหน่ายที่มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจสูง และพันธุ์แพะเนื้อที่นิยมเลี้ยงกันในเขตประเทศไทยมีอยู่หลากหลายพันธุ์ เช่น พันธุ์บอร์ พันธุ์แองโกรา พันธุ์แคชเมียร์ พันธุ์แบล็คเบงกอล เป็นต้น

พันธุ์บอร์ (Boer)

พันธุ์บอร์ (Boer) ปัจจุบันประเทศไทยนิยมเลี้ยงแพะพันธุ์นี้เพื่อผลิตเป็นแพะเนื้อมากขึ้น เพราะเป็นแพะเนื้อที่มีขนาดรูปร่างใหญ่ ลำสัน มีลำตัวใหญ่ยาวและกว้าง มีกล้ามเนื้อมาก และมีลักษณะของกระดูกโครงร่างใหญ่แข็งแรง ลักษณะสีลำตัวเป็นสีขาวมีสีน้ำตาลแดงที่หัวและคอ หัวโหนกนูน ตั้งจมูกโตงและงุ้มลง เขาเอนไปด้านหลังและงอโค้งลงด้านล่าง ใบหูยาวและห้อยลง มีเครา แต่ไม่มีติ่ง (Wattle) ที่ใต้คอ น้ำหนักตัวเฉลี่ยของตัวผู้อยู่ที่ประมาณ 70-90 กิโลกรัม ส่วนตัวเมียมีน้ำหนักตัวเฉลี่ยอยู่ที่ 50-65 กิโลกรัม แม่แพะมีอัตราการให้ลูก แผลดสูง โดยมีจำนวนลูก 2-3 ตัวต่อครอก

แพะพันธุ์นี้มีข้อดีในการเลี้ยงเป็นแพะเนื้อเพราะมีขนาดใหญ่ ให้เนื้อมาก หนังจะมีคุณภาพดี อัตราการเจริญเติบโตดีหากมีการดูแลให้อาหารชั้นเสริม แต่มีข้อด้อยในเรื่องของการที่แม่แพะให้นมน้อยไม่เพียงพอในการเลี้ยงลูกแฝด

พันธุ์แองโกรา (Angora)

แพะพันธุ์แองโกรา (Angora) เป็นแพะที่มีลักษณะรูปร่างขนาดเล็ก มีความสูงจากหัวไหล่ประมาณ 50-60 เซนติเมตร มีขนค่อนข้างยาวเมื่อเทียบกับพันธุ์อื่นๆ เส้นขนเป็นปุยละเอียดอ่อนนุ่ม ในต่างประเทศจึงนิยมเลี้ยงเพื่อเป็นแพะขน หัวมีลักษณะแบน ตั้งจมูกลาดตรง มีเขาเอนไปด้านหลัง หูตก มีเครา แต่ไม่มีติ่ง (Wattle) ใต้คอ น้ำหนักตัวในเพศผู้เฉลี่ยอยู่ที่ 35-55 กิโลกรัม น้ำหนักตัวในเพศเมียเฉลี่ยอยู่ 30-40 กิโลกรัม จำนวนลูก 1 ตัวต่อครอก

แพะพันธุ์นี้มีข้อด้อยในแง่ที่มีขนาดเล็ก น้ำหนักตัวน้อย หากปล่อยให้แพะเล็มอยู่ในแปลงหญ้าจะหากินไม่เก่ง แต่ชอบหากินตามพุ่มไม้ป่าละเมาะมากกว่า และจากการที่เป็น

แพะที่มีขนยาว หากเลี้ยงในเขตที่มีอากาศร้อนมากแพะจะเครียดจากความร้อน ขนพันกันทำให้สกปรกง่ายจึงต้องตัดขนปีละ 2 ครั้ง

พันธุ์แคชเมียร์ (Cashmere)

แพะพันธุ์แคชเมียร์ (Cashmere) เป็นแพะที่มีรูปร่างขนาดใหญ่ มีความสูงจากหัวไหล่เฉลี่ย 60-80 เซนติเมตร ขนยาวเป็นมันละเอียดมีสีขาว หัวมีลักษณะแบน ตั้งจมูกลาดตรง มีเขายาวเอนไปด้านหลัง โใบหูตั้งตรงและขนานไปกับพื้น ไม่มีติ่งไตคอค น้ำหนักตัวเฉลี่ยของตัวผู้อยู่ที่ 50-60 กิโลกรัม ตัวเมียอยู่ที่ 40-50 กิโลกรัม

แพะพันธุ์นี้มีข้อดีในการเลี้ยงเป็นแพะเนื้อที่มีขนาดกลาง หนึ่งจะมีคุณภาพดีใช้ทำกระเป่า เครื่องหนังได้ดี ขนยาวละเอียดใช้ทอเป็นเครื่องนุ่มห่มได้ แต่มีข้อด้อยในเรื่องของการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีอากาศร้อนได้ยากเพราะเป็นแพะที่ชอบอยู่ในสภาพอากาศหนาวมากกว่า และพันธุ์นี้จะเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ช้าคือประมาณ 20-24 เดือนขึ้นไป

พันธุ์แบล็คเบงกอล (Black Bengal)

แพะพันธุ์แบล็คเบงกอล (Black Bengal) เป็นแพะที่มีขนาดเล็ก มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศอินเดีย บังคลาเทศ มีสีดำสนิทตลอดลำตัวซึ่งพบเป็นส่วนมากในแพะพันธุ์นี้ แต่อาจจะพบสีอื่นได้บ้างคือ สีขาว สีน้ำตาล สีขาวปนดำ หรือสีน้ำตาลปนดำ ลักษณะขนสั้นเป็นมันเงา ตั้งจมูกลาดตรง หน้าเล็กสั้น มีเขาและมีเคราทั้งตัวผู้และตัวเมีย โใบหูมีขนาดเล็กสั้น มีความสูงจากหัวไหล่เฉลี่ย 50-60 เซนติเมตร น้ำหนักตัวเฉลี่ยของตัวผู้อยู่ที่ 20-35 กิโลกรัม ตัวเมียอยู่ที่ 15-20 กิโลกรัม แพะพันธุ์นี้มีการให้ลูกแฝดสองแฝดสามสูงมาก และบางครั้งอาจได้ลูกแฝดถึงสี่ตัวก็ได้

แพะพันธุ์นี้มีข้อดีเด่นในเรื่องของการเลี้ยงเป็นแพะเนื้อที่มีขนาดเล็ก และให้หนังที่นิ่มมีคุณภาพดีเลิศและมีมูลค่าสูง ใช้ทำกระเป่า เครื่องหนังได้ดี ประเทศไทยรู้จักกับแพะพันธุ์นี้เพิ่มมากขึ้นเมื่อซึ่งรัฐบาลประเทศสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศที่ได้นอมเกล้าถวายพ่อแม่พันธุ์แพะพันธุ์แบล็คเบงกอลแด่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี เมื่อปี พ.ศ. 2548 จากนั้นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานแพะพันธุ์แบล็คเบงกอลให้แก่กรมปศุสัตว์นำไปศึกษาวิจัย และปรับปรุงพันธุ์เพื่อส่งเสริมให้แก่เกษตรกรต่อไป ในปัจจุบันนี้ได้มีการศึกษาและขยายพันธุ์แพะพันธุ์แบล็คเบงกอล เพื่อให้ทราบถึงลักษณะและคุณค่าทางเศรษฐกิจต่างๆได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของลูกแพะ ซึ่งมีการเจริญเติบโตที่ดีและรวดเร็ว ศักยภาพระบบสืบพันธุ์ดี มีความสามารถผสมติดสูง การให้ผลผลิตเนื้อซึ่งเป็นเนื้อคุณภาพดี มีความนุ่ม มีกลิ่นและรสชาติดี ไขมันน้อย และให้ปริมาณน้ำนมมากพอเพื่อใช้สำหรับการเลี้ยงลูกที่มีจำนวนมากได้

ภาพที่ 3.1 แพะพันธุ์บอร์เพศผู้
(ที่มา: <http://www.loidfarms.com/>)

ภาพที่ 3.2 แพะพันธุ์บอร์เพศเมีย
(ที่มา: <http://www.outlawgoats.com/does.html>)

ภาพที่ 3.3 แพะพันธุ์แองโกราเพศผู้
(ที่มา: <http://www.concise.britannica.com/ebc/art-88275>)

ภาพที่ 3.4 แพะพันธุ์แองโกราเพศเมีย
(ที่มา: <http://www.goattees.co.nz/stud.htm>)

ภาพที่ 3.5 แพะพันธุ์แคชเมียร์
(ที่มา: <http://www.greenfencefarm.com/5.html>)

ภาพที่ 3.6 แพะพันธุ์แบล็คเบงกอล
(ที่มา: กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์)

สายพันธุ์แพะนมและลักษณะประจำพันธุ์

การคัดเลือกพันธุ์แพะนมถือว่าเป็นขั้นตอนที่ต้องใส่ใจศึกษา ทั้งในส่วนสายพันธุ์ที่มีการแสดงออกของลักษณะการให้นมที่มีอยู่แล้วประจำพันธุ์ และต้องใส่ใจในโครงสร้าง รูปร่าง ลักษณะเต้านม และความสมบูรณ์พันธุ์ เพื่อช่วยส่งเสริมให้แพะสามารถผลิตน้ำนมได้มากตามความต้องการของเกษตรกร แต่นอกจากสายพันธุ์ที่ต้องคำนึงถึงแล้วยังต้องมีการเลี้ยงดูทั้งในด้านอาหาร การจัดการ การดูแลสุขภาพของแพะและการจัดการการรีดนมที่จะต้องให้การดูแลเอาใจใส่มากเป็นพิเศษกว่าการเลี้ยงแพะเพื่อการผลิตเนื้อ ซึ่งพันธุ์แพะนมที่เป็นที่รู้จักและนิยมนำมาเลี้ยงกันอยู่ในประเทศไทยมีหลากหลายพันธุ์ เช่น พันธุ์ซาเนน พันธุ์แองโกลนูเบีย พันธุ์แอลไพน์ พันธุ์ลาแมนชา และพันธุ์ทอกเกินเบิร์ก เป็นต้น

พันธุ์ซาเนน (Saanen)

แพะพันธุ์ซาเนน (Saanen) เป็นแพะพันธุ์ที่ให้ปริมาณน้ำนมสูงมากจนกระทั่งได้รับฉายาว่าเป็นราชินีแห่งแพะนม มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศสวิสเซอร์แลนด์ มีสีขาวแต่บางตัวอาจจะเป็นสีครีมหรือสีเทา มีดิ่งใต้คอ 2 ดิ่ง หรืออาจจะไม่มีดิ่งก็ได้ แต่การมีดิ่งถือเป็นลักษณะดีที่พึงประสงค์ของเกษตรกรในประเทศไทยที่นิยมเลี้ยงแพะพันธุ์นี้ ใบหูสั้นตั้งตรงชี้ไปข้างหน้า หัวมีลักษณะแบน ดั้งจมูกลาดตรง เรียวยาว แนวสันหลังตรงขนานไปกับพื้น แพะพันธุ์นี้อาจจะมีเขาหรือไม่มีเขาก็ได้ แต่การคัดเลือกพ่อพันธุ์จะนิยมเลือกพ่อพันธุ์ตัวที่มีเขา เพราะมักจะพบการเป็นกระเทยในแพะพันธุ์นี้ค่อนข้างสูง ซึ่งส่วนใหญ่พบในแพะซาเนนที่ไม่มีเขา (Polled Saanen) ส่วนแม่แพะพันธุ์ซาเนนนี้มีอัตราการคลอดลูกแฝดที่ค่อนข้างสูง โดยจะมีจำนวนลูกต่อครอกเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 1.9 ตัว เมื่อโตเต็มที่แพะซาเนนตัวผู้มี น้ำหนักประมาณ 70-90 กิโลกรัม ตัวเมียหนักประมาณ 50-60 กิโลกรัม ความสูงที่วัดได้จาก หัวไหล่ประมาณ 75-90 เซนติเมตร มีเต้านมที่ใหญ่ หัวนมเป็นรูปเรียวยาว ซึ่งตรงตามลักษณะของพันธุ์แพะนมที่ดี โดยทั่วไปแพะพันธุ์นี้จะมีน้ำนมเฉลี่ยวันละ 3 กิโลกรัม มีระยะการให้นมประมาณ 250 วัน ผลผลิตน้ำนมรวมประมาณ 820 กิโลกรัม

ถึงแม้แพะพันธุ์ซาเนนจะมีข้อดีที่มีศักยภาพในการให้นมสูง และสามารถเลี้ยงในประเทศเขตร้อนชื้นและเขตอบอุ่นได้ แต่ก็จะมีข้อด้อยตรงที่ไม่ค่อยทนทานต่อสภาพความร้อนจากแสงอาทิตย์ ดังนั้นการเลี้ยงแพะพันธุ์ซาเนนในประเทศเขตร้อนนั้นต้องเลี้ยงขังคอกในเวลากลางวันที่แสงแดดกำลังร้อนจ้า หรือควรมีการเลี้ยงแบบปล่อยแปลงในตอนเช้าและเย็นเท่านั้น แพะจึงจะให้ผลผลิตน้ำนมได้ดีตามศักยภาพ ด้านลักษณะนิสัยของแพะพันธุ์นี้ถือว่าเป็นแพะที่ฉลาด แสนรู้ มีการเรียนรู้ได้ดี สามารถฝึกฝนให้ยอมรับการรีดนมได้ง่าย ซึ่งถือเป็นลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์และจำเป็นมากสำหรับแพะนม

ภาพที่ 3.7 แพะพันธุ์ซาเนนเทศเมีย

ภาพที่ 3.8 แพะพันธุ์ซาเนนเทศผู้

พันธุ์แอลไพน์ (Alpine)

แพะพันธุ์แอลไพน์ (Alpine) เป็นพันธุ์แพะนมที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ที่เทือกเขาแอลป์ ในประเทศสวิสเซอร์แลนด์ และออสเตรีย นิยมเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายมากที่สุดในทวีปยุโรป เมื่อเทียบกับแพะพันธุ์อื่นๆ แพะพันธุ์แอลไพน์เป็นแพะที่มีรูปร่างขนาดใหญ่มีความสูงที่วัดจากหัวไหล่ประมาณ 70-80 เซนติเมตร และเมื่อโตเต็มที่ตัวผู้อาจหนักประมาณ 65-80 กิโลกรัม ตัวเมียหนักประมาณ 50-60 กิโลกรัม แพะพันธุ์นี้ขนไม่ยาวนัก มีหลายสี อาจเป็นสีดำ น้ำตาล หรือสีขาว แต่สีที่นิยมกันโดยทั่วไปคือ สีดำมีลายขาวที่หน้าและช่วงขาใต้เขาลงไป ส่วนหัวมีลักษณะแบน ใบหูมีขนาดเล็กและตั้งขึ้น ใบหน้าและตั้งจุกเรียบ ตรง ลำคอยาว อาจมีติ่งหรือไม่มีติ่งได้คอและอาจมีเขาหรือไม่มีก็ได้ แม่แพะสามารถให้ลูกโดยเฉลี่ยจำนวนครอกละ 1.9 ตัว ข้อดีของแพะพันธุ์นี้คือ มีปริมาณการให้นมมากกว่า 900 กิโลกรัม ต่อระยะ การให้นม 240 วัน ผลผลิตนมโดยเฉลี่ย 2.5 กิโลกรัม และมีอัตราการให้ลูกแฝดค่อนข้างสูง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเขตอากาศร้อนได้ดี มีความฉลาด นิสัยดี และสงบ เรียบร้อย แต่ข้อด้อยคือ ถ้าเลี้ยงในสภาพอากาศที่ชื้นมากๆอาจส่งผลต่อการให้ผลผลิตน้ำนมที่จะลดต่ำลงเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 3.9 แพะพันธุ์แอลไพน์

พันธุ์แองโกลนูเบียน (Anglo Nubian)

แพะพันธุ์แองโกลนูเบียน (Anglo Nubian) เป็นแพะพันธุ์ที่เกิดจากการปรับปรุงพันธุ์โดยผสมพันธุ์ระหว่างแพะอียิปต์ พันธุ์ซาโรบี แพะอินเดีย พันธุ์จามาปารี และแพะจากสวิสเซอร์แลนด์ พันธุ์ทอกเกินเบิร์ก ซึ่งได้มีการดำเนินการพัฒนาสายพันธุ์ในประเทศอังกฤษ เนื่องจากแพะพันธุ์แองโกลนูเบียนสืบเชื้อสายมาจากแพะในเขตร้อนจึงสามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสภาพอากาศร้อนได้ดีกว่าแพะพันธุ์ยุโรป แพะพันธุ์แองโกลนูเบียนนี้นั้นมีสีหลายสีตั้งแต่สีดำ น้ำตาล เทา และสีขาว แพะพันธุ์นี้มีสีอะไรก็ได้ไม่ถือว่าเป็นลักษณะประจำพันธุ์ ลักษณะทั่วไปเป็นแพะขนาดใหญ่ ลำตัวยาวและกว้างเมื่อโตเต็มวัย เพศผู้มีน้ำหนักประมาณ 70 กิโลกรัม เพศเมียหนักประมาณ 60 กิโลกรัม ความสูงที่หัวไหล่ 75-100 เซนติเมตร หัวโหนกนูน ใบหูใหญ่ยาวและห้อยตกลง ตั้งจุมูกโตงและสันจุมูกโค้งงุ้ม ไม่มีติ่ง (Wattle) ใต้คอ ตัวผู้มักมีเครา แต่ตัวเมียไม่มี ปกติไม่มีเขาแต่บางตัวอาจมีเขาขนาดเล็ก เขาจะมีลักษณะสั้นเอนแนบติดกับหลังหัว แพะพันธุ์นี้ให้นมเฉลี่ยประมาณวันละ 1 กิโลกรัม สามารถผลิตน้ำนมได้เฉลี่ยประมาณ 300 กิโลกรัม ตลอดระยะเวลาการให้นมนานประมาณ 300 วัน แม่แพะมีอัตราการคลอดลูกแฝดสูง โดยจะมีอัตราการคลอดลูกเฉลี่ยอยู่ที่ครอกละ 1.6-1.9 ตัว

ข้อดีของแพะพันธุ์นี้คือมีขนที่สั้นและนุ่มละเอียดเป็นมัน จึงสามารถทนทานและสามารถปรับตัวในสภาพอากาศร้อนได้ดี รวมทั้งแพะพันธุ์นี้มีช่วงขยายซึ่งเป็นลักษณะดีที่จะช่วยให้การรีดนมง่าย อีกทั้งไม่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเต้านมอักเสบ

พันธุ์ลาแมนชา (LaManchas)

แพะพันธุ์ลาแมนชา (LaManchas) เป็นแพะที่มีขนาดใหญ่ มีความสูงวัดจากไหล่ 75-100 เซนติเมตร มีน้ำหนักตัวเฉลี่ยประมาณ 40-60 กิโลกรัม หัวมีลักษณะแบน ตั้งจุมูกลาดตรง ไม่มีเครา ไม่มีเขาและไม่มีติ่งใต้คอทั้งตัวผู้และตัวเมีย เต้านมมีขนาดใหญ่ สีลำตัวจะมีสีขาวหรือหลายสี ใบหูมีลักษณะแปลกแตกต่างจากพันธุ์อื่นๆที่บางตัวไม่มีใบหูหรือถึงมีก็จะค่อนข้างสั้นมาก ซึ่งลักษณะใบหูสั้นของแพะพันธุ์นี้เป็นพันธุกรรมที่เกิดจากลักษณะการข่มกันแบบไม่สมบูรณ์ของยีน (Incomplete dominant)

แพะพันธุ์นี้มีข้อดีที่ให้นมในปริมาณมากแต่เป็นแพะที่ค่อนข้างตัวเตี้ย ขาสั้นอาจมีผลทำให้เต้านมจะค่อนข้างอยู่ไม่ห่างจากพื้นนัก และทำให้ไม่สะดวกในการรีดนมทั้งการรีดนมด้วยมือและการรีดด้วยเครื่องรีดนม อีกทั้งยังมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคเต้านมอักเสบอันเนื่องมาจากเต้านมสัมผัสพื้นที่มีการปนเปื้อนจากสิ่งสกปรกและเชื้อโรค รวมทั้งอาจเกิดการบาดเจ็บจากการเหยียบหัวนมตัวเองเวลาลูกนั่งได้

ภาพที่ 3.10 แพะพันธุ์แองโกลนูเบียน
(ที่มา: http://www.bbc.co.uk/.../3_counties_goats_gallery.shtml)

ภาพที่ 3.11 แพะพันธุ์ลาแมนชา
(ที่มา: <http://www.celticknotlm.com>)

พันธุ์ทอกเกินเบิร์ก (Toggenberg)

แพะพันธุ์ทอกเกินเบิร์ก (Toggenberg) มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เป็นแพะนมพันธุ์ที่มีรูปร่างขนาดกลาง มีความสูงที่วัดจากหัวไหล่ 60-75 เซนติเมตร เพศผู้มีน้ำหนักประมาณ 60 กิโลกรัม และเพศเมียหนักประมาณ 45 กิโลกรัม หัวมีลักษณะแบน ตั้งจมูกลาดตรง ไม่มีเครา ไม่มีเขาทั้งตัวผู้และตัวเมีย มีติ่งไตคอก ขนสั้น มีสีได้หลากหลายสี ตั้งแต่น้ำตาล น้ำตาลแก่ เทาแกมเหลือง มีสีขาวแซมที่ตั้งจมูก ขอบใบหู ปลายขาทั้ง 4 ข้าง และหาง ใบหูมีลักษณะที่สั้นแต่ตั้งชันและชี้ไปข้างหน้า มีการให้ลูกโดยเฉลี่ยครอกละ 1.6 ตัว ให้นมก่อนข้างมากเฉลี่ยวันละ 2 กิโลกรัม มีระยะเวลาให้น้ำนม 200 วัน และผลิตน้ำนมได้รวมเฉลี่ยตลอดระยะเวลาให้นมประมาณ 600 กิโลกรัม

แพะพันธุ์นี้มีข้อดีที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ได้ดี มีนิสัยดีสงบ นุ่มนวล ไม่ซี้ดกใจ ซึ่งเป็นข้อดีที่ทำให้มีคนนิยมเลี้ยงแพะพันธุ์นี้กันมาก แต่ก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลายนักเมื่อเทียบกับแพะนมพันธุ์ซาเนน และพันธุ์แองโกลนูเบีย

ภาพที่ 3.12 แพะพันธุ์ทอกเกินเบิร์ก

(ที่มา: <http://www.bbc.co.uk/herefordandworcester/content/im...>)

พันธุ์เหลาซาน (Loashan)

แพะพันธุ์เหลาซาน มีถิ่นกำเนิดจากมณฑลซานตง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีการผสมและพัฒนาสายพันธุ์มาจากแพะพันธุ์พื้นเมืองของมณฑลซานตง กับแพะนมพันธุ์ซาเนน ซึ่งรัฐบาลประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีการนำแพะพันธุ์เหลาซานนี้เข้ามาเพื่อน้อมเกล้าถวายแด่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในปี พ.ศ. 2545 จากนั้นสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้โปรดเกล้าพระราชทานให้แก่กรมปศุสัตว์ดำเนินการนำแพะพันธุ์เหลาซานไปศึกษาพัฒนา และปรับปรุงพันธุ์แพะพันธุ์เหลาซานให้เพิ่มจำนวนมากขึ้นเพื่อที่จะสามารถนำมาส่งเสริมให้แก่เกษตรกรนำไปเลี้ยงต่อไป

ลักษณะประจำพันธุ์ของแพะนมพันธุ์เหลาซานเป็นแพะนมขนาดกลางถึงใหญ่โดยตัวผู้มีน้ำหนักตัวเมื่อโตเต็มที่ประมาณ 60-70 กิโลกรัม ตัวเมียประมาณ 45-50 กิโลกรัม มีความสูงเฉลี่ยจากหัวไหล่ที่ประมาณ 65-80 เซนติเมตร ลำตัวมีสีขาว ใบหูสั้นตั้งตรงและชี้ขึ้นหัวมีลักษณะแบน ตั้งฉากลาดตรง เรียวยาว แนวสันหลังตรงขนานไปกับพื้น แพะเหลาซานอาจจะมีเขาหรือไม่มีเขาก็ได้ แต่ส่วนใหญ่จะไม่มีเขา ดังนั้นการคัดเลือกพ่อพันธุ์ก็ควรเลือกพ่อพันธุ์ตัวที่มีเขาเพราะส่วนใหญ่แพะที่ไม่มีเขามักจะมีโอกาสเป็นกระเทยค่อนข้างสูง

ลักษณะนิสัยทั่วไปของแพะพันธุ์นี้ค่อนข้างร่าเริง กระฉับกระเฉง คล่องตัว แสนธุ์มีความสามารถในการปีนป่ายและกระโดดตามพื้นที่เนินเขาสูงๆต่ำๆได้ดี แพะพันธุ์เหลาซานนี้จะชอบอยู่รวมกันเป็นฝูง และชอบพื้นที่อยู่อาศัยที่แห้งสะอาด ไม่เปียกชื้นหรือมีน้ำขังสกปรก แต่ก็เป็แพะที่มีการปรับตัวได้ดี หากินเก่ง และสามารถกินอาหารได้หลายชนิด ชอบกินหญ้า ใบไม้ กิ่งไม้ที่อ่อนๆ มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่ร้อนชื้นได้ รวมถึงมีความต้านทานต่อโรคได้ดีอีกด้วย การให้ผลผลิตของแพะก็เป็นไปได้ดีโดยสามารถให้น้ำนมเฉลี่ยที่ 2 กิโลกรัมต่อวัน มีปริมาณน้ำนมตลอดระยะเวลาให้นมนาน 8-10 เดือน เฉลี่ยที่ประมาณ 800 กิโลกรัม และมีปริมาณไขมันนมสูงถึง 4% แพะพันธุ์นี้มีความสมบูรณ์พันธุ์สูง มีการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมที่แน่นอน นอกจากนี้แม่แพะยังมีอัตราการให้ลูกแฝดสองและแฝดสามสูง

แพะพื้นเมือง (Native goats)

แพะพื้นเมือง (Native goats) เป็นแพะที่มีขนาดเล็ก มีการเลี้ยงและขยายพันธุ์กันอย่างแพร่หลายในแถบชนบทในเขตภาคใต้ของประเทศไทย โดยมากแพะพื้นเมืองที่มีอยู่มีการสันนิษฐานว่าการนำแพะเข้ามาเลี้ยงนั้นได้มาจากสายพันธุ์แพะในประเทศอินเดีย และประเทศมาเลเซีย ด้วยเหตุผลของการเผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรมการเลี้ยงแพะของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม การเลี้ยงแพะในเขตภาคใต้ของประเทศไทยนั้น มักจะเป็นการเลี้ยงแบบปล่อยให้หากินไปตามพื้นที่กร้าง เรือกสวนไร่นา ทุ่งหญ้าสาธารณะ เขตสวนยาง หรือป่าพรุ เป็นต้น

แพะพื้นเมืองเป็นแพะที่มีขนาดเล็ก ลักษณะของแพะมักจะค่อนข้างแปรผันมาก ทั้งในส่วนของขนาด รูปร่าง และสีขนของลำตัวแพะ คือมีมากมายหลายสีตั้งแต่ สีเหลือง แดง น้ำตาลแดง น้ำตาลเข้ม ดำ หรืออาจมีลักษณะแบบสีผสม เช่น ขาวน้ำตาล ขาวดำ น้ำตาลดำ อาจพบลำตัวแพะมีลายจุด หรือลายเป็นวง เป็นแต้ม หรือมีลายกระด้างกระดำ มีการผสมสีกัน จนสีของลำตัวดูแปรอะไปทั้งตัว เป็นต้น

ลักษณะนิสัยแพะพื้นเมืองจะค่อนข้างร่าเริงและมีความอดทนสูงต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมหลายอย่าง เช่น สภาพอากาศร้อน หรือความชื้นที่มีมากจากสภาพฝนตกชุกในเขตภาคใต้ของไทย แพะพื้นเมืองมีขนาดเล็กจึงทำให้ปราดเปรียว คล่องตัวในการชอกแซกหา กินใบไม้ตามพุ่มไม้และปีนปายคล่องแคล่ว เชื่อง ไม่ตื่นคน หากินเก่ง กินอาหารได้หลากหลาย ทั้งผลพลอยได้ทางการเกษตร เศษพืชผัก หรือเศษอาหารที่เหลือจากครัวเรือน แพะพื้นเมืองจะค่อนข้างเป็นสัตว์เร็ว แต่ก็เลี้ยงลูกเก่ง สอนลูกให้หากินได้เร็ว ซึ่งถือเป็นลักษณะเด่นของแพะพื้นเมืองนั่นเอง

แพะลูกผสม (Mixed breed)

แพะลูกผสม (Mixed breed) เป็นลูกแพะที่เกิดจากการผสมพันธุ์ของพ่อแม่แพะต่างพันธุ์ซึ่งอาจเป็นการผสมพันธุ์กันระหว่างพันธุ์ซาเนนกับพันธุ์แองโกลนูเบียน พันธุ์ซาเนนกับพันธุ์พื้นเมือง หรือพันธุ์ซาเนนกับพันธุ์บอร์ เป็นต้น

การปรับปรุงพันธุ์ให้ได้ลูกผสมระหว่างสายพันธุ์แท้ทั้งของแพะเนื้อและแพะนมเข้าด้วยกันทำขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในแง่ของการใช้ประโยชน์จากข้อดี และลดข้อด้อยของสายพันธุ์ที่เป็นพันธุ์แท้แต่ละพันธุ์ ดังตัวอย่างเช่น การผสมพันธุ์ระหว่างแพะเนื้อกับแพะนมจะทำให้ได้ลูกที่มีขนาดใหญ่ใช้เป็นแพะเนื้อจะให้คุณภาพดีมีเนื้อมาก และยังเกิดลักษณะเด่นของแพะนมที่ให้นมมากทำให้มีน้ำนมเลี้ยงลูกได้ดี และมีนมเพียงพอที่จะใช้ในการเลี้ยงดูลูกที่เกิดเป็นลูกแฝดสองหรือแฝดสามในแต่ละครอก ช่วยให้ลูกที่เกิดมาได้กินนมมากเพียงพอ ทำให้ลูกมีอัตราการเจริญเติบโตที่ดีและรวดเร็ว และยังช่วยให้ลูกแพะมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง อีกทั้งหากมีการผสมพันธุ์แพะสายพันธุ์แท้กับแพะพื้นเมือง ลูกผสมที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในเขตร้อนได้ดี มีความทนต่อโรคและแมลงที่มักพบได้ในพื้นที่เขตร้อนชื้น รวมถึงแพะยังจะมีการเป็นหนุ่มเป็นสาวได้เร็วตามลักษณะเด่นในเรื่องของระบบสืบพันธุ์ที่มีในแพะพื้นเมือง สามารถช่วยให้เกษตรกรได้ผลผลิตที่เป็นตัวลูกแพะที่เพิ่มจำนวนขึ้นในฝูงได้อย่างรวดเร็วในระยะเวลาไม่นาน อีกทั้งแม่แพะจะเลี้ยงลูกเก่ง มีการดูแลลูกได้ดีทำให้ลูกมีน้ำหนักตัวที่ดี เมื่อถึงช่วงอายุหย่านม

ภาพที่ 3.13 แพะพันธุ์เหลาซาน
(ที่มา: กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์)

ภาพที่ 3.14 แพะพื้นเมือง
(ที่มา: <http://www.istrianet.org/.../emblems-goat/index.htm>)

ภาพที่ 3.15 แพะลูกผสมพันธุ์แพะเนื้อ

ภาพที่ 3.16 แพะลูกผสมพันธุ์แพะนม

ภาพที่ 3.17 แพะลูกผสมที่มีสีขนของลำตัวแพะหลากหลายสี